

Co se svým životem

Introit: *Jak dobré je vzdávat Hospodinu chválu, tvému jménu, Nejvyšší, pět žalmy, hlásat zrána tvoje milosrdenství a v noci tvou věrnost.*

Čtení Matouš 25, 14-19

Bude tomu, jako když člověk, který se chystal na cestu, zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek; jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval.

Ten, který přijal pět hřiven, ihned se s nimi dal do podnikání a vyzískal jiných pět. Tak i ten, který měl dvě, vyzískal jiné dvě. Ten, který přijal jednu, šel, vykopal jámu a ukryl peníze svého pána. Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a začal účtovat. Přistoupil tedy ten, který přijal pět hřiven, přinesl jiných pět a řekl: 'Pane, svěřil jsi mi pět hřiven; hle, jiných pět jsem jimi získal.' Jeho pán mu odpověděl: 'Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.' Přistoupil ten se dvěma hřivnami a řekl: 'Pane, svěřil jsi mi dvě hřivny; hle, jiné dvě jsem získal.' Jeho pán mu odpověděl: 'Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.' Přistoupil i ten, který přijal jednu hřivnu, a řekl: 'Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk a sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Báł jsem se, a proto jsem šel a ukryl tvou hřivnu v zemi. Hle, zde máš, co ti patří.' Jeho pán mu odpověděl: 'Služebníku špatný a líný, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal. Měl jsi tedy dát mé peníze peněžníkům, abych přišel a to, co mi patří, si vybral s úrokem. Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven!

Nebot' každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.

Text: Gn 25,11+19-34 Ezau a Jákob, prvorozenství

Po Abrahamově smrti požehnal Bůh jeho synu Izákovi. A Izák sídlil u Studnice Živého, který mě vidí.

Toto je rodopis Abrahamova syna Izáka: Abraham zplodil Izáka.

Izákovi bylo čtyřicet let, když si vzal za ženu Rebeku, dceru

Aramejce Betúela z Rovin aramských, sestru Aramejce Lámana.

Izák prosil Hospodina za svou ženu, protože byla neplodná.

Hospodin jeho prosby přijal, a jeho žena Rebeka otěhotněla. Děti

se však začaly v jejím těle strkat. Tu řekla: "Je-li tomu tak, co mě

čeká?" A šla se dotázat Hospodina. Hospodin jí řekl: "Ve tvém

životě jsou dva pronárody. Oba národy se rozejdou, jen co z tebe

vyjdou. Jeden národ bude zdatnější než druhý, bezpočetný bude

sloužit počtem skrovnějšímu."

Potom se naplnily dny, kdy měla родit. A hle, v jejím životě byla

dvojčata. První vyšel celý červenohnědý a chlupatý jako kožíšek;

toho pojmenovali Ezau. Potom vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua

za patu; ten dostal jméno Jákob. Při jejich narození bylo Izákovi

šedesát let. Když chlapci dospěli, stal se Ezau mužem znalým lovu,

mužem pole, kdežto Jákob byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech.

Izák miloval Ezaua, protože z lovu měl co do úst, kdežto Rebeka

milovala Jákoba. Jákob jednou připravil krmí.

Tu přišel Ezau z pole znavený a řekl Jákobovi: "Dej mi zhltnout

trochu toho červeného, toho krvavého, jsem znaven k smrti." Proto

se jmenuje Edóm (to je Červený). Jákob však řekl: "Prodej mi dnes

své prvorozenství!" Ezau na to odvětil: "Stejně mám blízko k smrti,

k čemu je mi prvorozenství!" Jákob řekl: "Odpřísáhní mi to dnes."

A on mu to odpřísáhl, a tak své prvorozenství prodal Jákobovi.

Jákob dal pak Ezauovi chléb a čočkovou krmí. Ten pojedl, napil se,

vstal a odešel. Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.

Nespravedlivé biblické příběhy

Máme před sebou novozákonní text o zacházení s hřivnami a starozákonní text o tom, jak sourozenci – dvojčata jednali se svým životním posláním. Zvláštní je, jak často nacházíme v Bibli lidské příběhy, které nám připadají nespravedlivé. Konkrétně v dnešních textech tak mnozí vnímají jako poškozeného, jako chudáka člověka, který dostal jen jednu hřivnu, schoval ji do šátku a raději ji zakopal ze strachu, že by o ni přišel. Vlastně nechtěl svému pánu udělat škodu a pak na svou opatrnost doplatil. Podobně, prvorozený Ezau přišel o požehnání podvodem a Bůh podvodníka Jákoba přesto přijal.

Podobenství o hřivnách je provokativní i svým závěrem, kde Ježíš říká: „... každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.“ Tento výrok není v evangeliích ojedinělý a naznačuje, že následovat Ježíše není pro lidi slabé a opatrné, ale pro samostatné a ty, kteří vědí, co chtějí. Když pomyslíme na politické spektrum, pak by to byli ti, co volí pravici. Ale na druhou stranu, Ježíše přece vnímáme jako toho, kdo chrání slabé, chudé, nemocné, plačící a všelijak chybující. Podobenství o hřivnách je pro mě příkladem životní podnikavosti, kterou po nás Kristus ve víře žádá.

A starozákonní příběh o sourozencích Ezauovi a Jákovovi napovídá, že Hospodin něco podobného očekával od lidí už od počátku.

Dvojčata Ezau a Jákob se spolu šcorpila ještě v matčině

lůnu. Jejich strkání Rebeku tak zneklidňovalo, že se začala sama sebe ptát: *"Je-li tomu tak, co mě čeká?"*

Rebece a Izákovi se chlapci narodili po dvaceti letech manželství a Rebečina otázka se dá číst také jako: *"k čemu mi to je"* nebo: *"k čemu je mi život"* nebo *"proč jsem musela počít?"* Jakoby radost nad početím dětí překrýval strach o jejich budoucnost. Rebeka je výjimečná silná a odhodlaná žena. Rozhodla se podobně jako Abraham, přijala Boží výzvu a ze dne na den odešla ze své rodiny a vdala se do daleké neznámé země. Nyní je matkou dvojčat a neví, jestli dávné Boží výzvě rozuměla dobře. K čemu je matkou, k čemu je jí život, když se její děti neshodnou ještě dříve než se narodí? Má takové potomstvo vůbec šanci na budoucnost? Od sourozenců se očekávalo, že mladší se podřídí staršímu a bude ho podporovat. Dovedeme si představit, co se stane s rodem, kde sourozenci jdou proti sobě, kde se soudí o dědictví, kde spolu nemluví, nectí společnou minulost a nerozumí duchovnímu odkazu svých rodičů. A v případě Izáka a Rebeky šlo o budoucnost Božího lidu, Abrahamova potomstva. Bůh Rebece na její otázky odpovídá ústy proroka, že bude matkou dvou národů, které se rozejdou a kde slabší bude vládnout silnějším. Odpověď asi moc nepotěšila, ale nese známku naděje. Boží lid bude zachován.

Ezauův nezájem a Jákobovo Istivé sebeprosazení je prvním zaznamenaným pokračováním jejich sporu z mateřského lůna. Zvláštní je, že Izák miloval Ezaua a Rebeka Jákoba, když by se předpokládalo, že Izák bude ten, kterému záleží na

pokračování Abrahamova duchovního odkazu, jakoby Ezaův nezájem neviděl. Ale Izák byl především opravdový muž, který se nebál ustoupit a znovu a znovu kopat studny, které mu nepřátelé zasypali. Jak se zdá, líbila se mu Ezauova schopnost lovit a miloval pořádný kus masa. Kdežto Rebeka ctíla Jákoba jako pokračovatele rodu, jako pastýře, který je symbolem Božích poutníků. Ale jedna věc je představa rodičů o budoucnosti svých dětí a druhá, podstatnější věc je, co se svým životem udělají samotné děti.

Ezau je mužem pole, podobně jako okolní národy, které na polích stavěli oltáře svým bohům. Ezau zřetelně ze všeho nejvíc miluje lov a až do samého vyčerpání hledá zvíře, které by ulovil. K smrti unaven se vrací domů a žádá svého bratra o trochu toho červeného, co si připravil k jídlu. Příběh je plný narážek na rozdílný způsob života obou bratrů. Ezau se pohybuje v prostoru pohanství, zabíjí v poli, co je v Izraeli zakázáno, protože to bylo spojeno s obětováním modlám. Víc mu záleží na přítomné chvíli, na utišení hladu a to nejraději něčím krvavým, zase spojeno s Izraelcům nepřijatelným konzumováním krve.

Vedle Ezaua se Jákob jeví jako ten, kdo pokračuje v ještě sice krátké, ale již zřetelné tradici Abrahamových potomků. Jákob žije ve stanech a pase stáda. Je popsán jako bezúhonný. Jákobovi záleží na poslání prvorozeného, na duchovním směřování, ke kterému Abrahama pozval Hospodin. Vidí Ezaův nezájem, jeho pohrdání prvorozenstvím, využije chvíle jeho slabosti a žádá Ezaua, aby mu své prvorozenství za připravený pokrm prodal. Možná Ezauovi docela rozumíme,

že dal přednost okamžitému nasycení před velkým, ale mlhavým posláním.

Boží úradek?

V komentářích k příběhu o Izákových synech najdeme zmínku, že rozpor mezi nimi je založen hlouběji než v náhodném osobním nedorozumění, totiž v odvěkém Božím úradku.

Moderním, i mým vlastním uším zní takový popis událostí nebiblicky až fatalisticky. Bůh přece dává, ba žádá po člověku svobodné jednání. Je nepředstavitelné, že by měl člověk svou životní cestu nalinkovanou a když z ní uhne, Bůh ho na ni přivede zpět, nějak přistrčí, aby vše dopadlo tak, jak si to Bůh předem připravil.

Takovémuto myšlení jasně protiřečí starozákonní i novozákonní příběhy o bolestném rozhodování se a hledání Boží vůle. Ježíš sice podle Matoušova evangelia okomentoval své zatčení jako splnění Písma, že to tak musí být, jako splnění toho, co napsali proroci, ale **hledání toho, co musí být stále zůstává v rukou těch, kterým na Hospodinu a jeho vůli záleží.** Nakonec i příběh Ježíše z Nazaretu je svědectvím samostatného rozhodování už v pokušení na poušti a tak i na závěr jeho života v getsemanské modlitbě, když prosí, *ne jak já chci, ale jak ty chceš.*

Lidský příběh a Boží plány se v příběhu Ezaua a Jákoba kříží. Jestli Bůh chtěl, aby se pokračovatelem Abrahama a Izáka stal Jákob, proč se Jákob nenarodil jako první, proč vůbec muselo dojít k tolika zápasům a prohrám. Kdyby se

Jákob narodil jako první, a řekněme si, že tomu moc nechybělo, držel přece při narození svého bratra Ezaua za patu, pak mohl dostat od Izáka požehnání a všechno mohlo jít hladce bez zbytečných emocí.

Na Jákobovi a Ezauovi je zřetelné, že Bůh nemá lidi na provázku a lidský příběh není naplněním předem připraveného osudu. Každý člověk je odpovědný za své jednání, i když má často velmi polehčující okolnosti při svém rozhodování jako třeba Ezau, když v hladu a únavě prodal své prvorozenství. Naopak Jákob se jeví jako ten, kdo jde tvrdě po své představě a neštítí se ani podvodu vůči svému otci. Je sice pravda, že ho k tomu navedla jeho matka, ale mohl říci ne. A přece získá Izákovo a tím i Boží požehnání a stane se praotcem Božího lidu.

Ke známým veršům z nedělní školy patří slovo: *Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce.*

Naše posuzování jednání a života druhých končívá obdivem nebo zklamáním. Nerozumíme, proč lidé jednají určitým, pro nás nepochopitelným způsobem. Často nerozumíme ani svému vlastnímu srdci. Ani v případě Ezaua a Jákoba není na nás, abychom je posuzovali.

Ale můžeme se na ně dívat a pokoušet se jim porozumět a vidět, co jim jejich rozhodnutí přineslo. Spočně s nimi se můžeme učit brát svůj život jako příležitost, jako Boží dar, o kterém smíme sami rozhodnout. Při našem narození nestál a nestojí osud, kterému je třeba se podřídit. Každý máme jedinečné podmínky a jedinečné možnosti a je na nás, jak si

poradit a jak s nimi naložíme. Často se nám život nepochopitelně zamotá a ztrácíme půdu pod nohama podobně jako mnozí, kteří kdysi dávno přicházeli za Ježíšem a on léčil jejich oči a uši a nohy a zvěstoval jim, že Boží království je blízko.

Připustíme-li si, že Boží království je blízko, dostaneme novou sílu a odvahu se svými hřivnami, se svým nadáním, životní situací, se svou vírou podnikat tak, aby Hospodář - Hospodin, až se nás jednou zeptá, uviděl hřivny, které jsme získali, všechnu tu naši odvahu a naději a víru i lásku. Amen.

Poslání: *Kdo vznese žalobu proti vyvoleným Božím? Vždyť Bůh ospravedlňuje! Kdo je odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás!*